

לקוטי שיחות

ויחי

©Vaad Talmidei Hatmimim Haolami
770 Eastern Parkway, Brooklyn, NY 11213
Email: Halikut@VaadHatmimim.org

Halikut is honored to present Sichos of the Rebbe, courtesy of Kehot Publication Society. Kehot is the official publisher of the Chabad-Lubavitch movement.

These texts are copyright © by Kehot Publication Society and are available at:
Kehot.com

ב"ה

פתח דבר

We are pleased to present the weekly Sicha chosen for this week's Halikut, complete with translations and biurim.

May Hashem help that our learning of the Rebbe's Torah will hasten Moshiach's coming when we will hear Torah chadosho from the Rebbe, B'karov Mamash.

הליקוט, ה'תש"פ

ויחי ג

דער טעם וואָס רש"י קלייבט אויס דעם פירוש (פון תנחומא) אַז מ'לערנט עס אָפּ פון דעם וואָס עס שטייט (ניט „ברך אותי“, ווי ס'האָט לכאורה גע- דאַרפט שטיין, נאָר) „ברך אותם“, און ניט⁶ (ווי אין בראשית רבה) אַז ס'ווערט אָפגעלערנט פון כּפּל הלשון „ויברך אותם איש אשר כּברכתו ברך אותם“⁷ — איז מובן בפשטות:

אין פּשש"מ איז די משמעות התיבה (והקרא) מער דיוק ולימוד ווי דער יתור וכּפּל הלשון. זאת ועוד: רש"י איז מפרש אין פּריערדיקן ד"ה „איש אשר כּברכתו — ברכה העתידה לבוא על כל אחד ואחד“, וואָס אויף דעם גייט דער „ברך

א. נאָכדעם ווי די תורה דערציילט וועגן די ברכות וואָס יעקב האָט גע- בענטשט די שבטים, שטייט אין פּסוקי „כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת אשר דבר להם אביהם ויברך אותם איש אשר כּברכתו ברך אותם“.

שטעלט זיך רש"י אויף די ווערטער „ברך אותם“ און איז מפרש: לא הי' לו לומר אלא איש אשר כּברכתו ברך אותו מה ת"ל ברך אותם לפי שנתן ליהודה גבורת ארי ולבנימין חטיפתו של זאב ולנפתלי קלותו של אילה יכול שלא כללו כולם? כּכל הברכות ת"ל ברך אותם.

דער תוכן פון דעם פירש"י איז מקורו במדרשים: אין בראשית רבה⁸ שטייט „כבר כתיב ויברך אותם ומה ת"ל איש אשר כּברכתו ברך אותם אלא לפי שבירכו, יהודה כו", ד.ה. אַז מ'לערנט עס אָפּ פון דעם כּפּל הלשון שבפּסוק „ויברך אותם איש אשר כּברכתו ברך אותם“; אין תנחומא שטייט „ברך אותו איז כתיב כאן אלא ברך אותם למה לפי שנתן כו", ד.ה. אַז דער לימוד איז פון „ברך אותם“ — לשון רבים (ווי אין פּרש"י).

ויברך אותם למה כן אלא בשביל שנתן כו'. ובילש כאן (רמז קסא): ברך אותם אין כתיב כאן אלא ויברך אותם למה כן. אבל בשיטה חדשה הוצאת אלבק (פצ"ז): אותו אין כתיב כאן אלא ויברך אותם (ט"ד הלשון בתנחומא באבער). וראה הלופי נוסחאות שם. ואכ"מ.

6) וגם לשונו דרש"י „לפי שנתן ליהודה כו“ הוא כּלשון התנחומא, ולא כּכּביר, לפי שבירכו יהודה כו'.

7) בדפוס שני דרש"י, התחלת פרש"י היא מה ת"ל ברך אותם לפי כו"י וליתא שם, לא הי' . . ברך אותו. ולפי' י"ל לכאורה, שגם בפרש"י הדרש הוא מכּפּל הלשון (וראה פרש"י על התורה הוצאת בערלינער מהדורה הב'). ב"ר הוצאת אלבק שם בהערות). אבל בשאר דפוסים וכתיב רש"י (שתח"י) ישנו (וכן הועתק בנחלת יעקב (על פרש"י) כאן). ובדפוס שני שם חסר כאן כל הדיבור „איש אשר כּברכתו“ (שלפנ"ז) שהועתק לקמן בפנים. ואולי נשמטה שם שורה מחמת תיבות הדומות.

1) מט, כח.

2) בדפוס ראשון ושני וכמה כתיב רש"י (שתח"י) ליתא תיבת „כולם“.

3) פצ"ט, ד. וראה גם במדב"ר פ"א, ח. שהש"ר פ"ד, ז.

4) פרשתנו טז. ועד"ז בתנחומא באבער פרשתנו יז.

5) המשך הלשון בתנחומא נמצא גם בשיטה חדשה לברכת יעקב⁹ (נדפס בב"ר (דפוס ווילנא) אחרי פרשה ק). אבל שם (לאחרי שמביא מהכתוב וזאת . . ברך אותם) איתא: אין כתיב כאן אלא

* ובא' מכת"י רש"י (שתח"י): מה ת"ל (וליתא גם התיבות „ברך אותם“) לפי שנתן כו'.

באילה בנימין בזאב) חזר וכללן כולן כאחד ועשאן אריות ועשאן נחשים. אין תנחומא אין ער מסיים „תאמר שזה גדול מזה הרי כללן כולם באחרונה”. רש"י פירט אויס „יכול שלא כללן כולם בכל הברכות ת"ל כו"י.

אע"פ אז בפשטות אין דער תוכן דער זעלבער, זיינען אבער די פארשידענע ווערטער פון יעדן פירוש מדגיש אן אַנן דער פרט.

אין בראשית רבה אין מודגש אן ער האט זיי אַלע כולל געווען „כאחד”, אן אַלע זיינען „אריות”. נחשים¹¹; אין

מבני זלפה — דלא נמשל לחי. ועפ"ז מובן גם הסדר בפרש"י, דלא בככתוב ודלא כבמדרשים.

או יל שרש"י כותב רק תכונות ומעלות של חיות שאפ"ל בבניא — גבורת ארי, קלותה של אילה (ראה טושי"ע (ואד"ז) אריז בתחלתו), וגם, חסיפתו של זאב"י ה"ז תכונה באופן האכילה שאפ"ל בבניא (ראה פרש"י פרשתנו מט, כז וביאור ענינו לעיל ע' 279 ואילך), משא"כ נשיכתו של נחש, שהוא (א) רק פעולה (אבל ראה חזקוני מט, יז: כגבורת נחש), (ב) ופעולה של היזק (ראה ב"ק טו, ב. אבל להעיר מב"ב טז, ריש ע"ב).

[ולהעיר שגם בפרש"י שמות שם, אף שהביא גם „בכור שוריו, לא הביא דן נחש”י, אף שהובא בסוטה ושמו"ר שם. כן הובא שם גם „יששכר חמור גרם”, ובבבב"ד (פי"ג, ח), שהש"ר (פי"ד, ז) הובאו יהודה דן נפתלי בנימין — כבב"ר שם].

ובכל אופן צ"ע זה שרש"י מביא דוגמאות מברכות שבהן נתן להם תכונות של חיות, ולא הביא דוגמאות משאר לחיות של ברכה (דהרי כאן אין נפקמי בזה שנמשלו לחיות דוקא, ככפ' שמות שם). ראה מדרש שכל טוב כאן. וראה נחלת יעקב בפרש"י. ואכ"מ. (13) ועד"ז בבבב"ד שם. אעפ"כ חזר וקרא כולם אריות כו"י. וכן בשהש"ד שם. וחזר וקראו כולן זאבים כו"י.

אותם", אין במילא מובן⁸, אז לויט רש"י אין דאָס ניט קיין יתור¹⁰ וכפל בכתוב¹¹.

ב. אין סיום הדרשה אין אבער פאן ראן א שינוי צווישן די מדרשים ופרש"י: אין בראשית רבה שטייט „(אלא לפי שבירכן יהודה¹² באר"י דן בנחש נפתלי

(8) ראה נזר הקודש השלם לב"ר שם.

(9) משא"כ להב"ר שאינו מפרש „איש אשר כברכתו” מובן שהיתור הוא כל סיום הכתוב „איש אשר כברכתו ברך אותם”.

וראה לקוטי לוי"צ הערות לזוהר ח"א ע' רפב (בהוצאת תש"ה. ובהוצאות שלפניו — בסוף ח"ב ע' תעד): „שלאורה „אשר ברך אותם” מיותר, והל"ל רק איש אשר כברכתו. וראה שם הביאור ע"ד הקבלה.

(10) ועפ"ז מוכנת אריכות לשון רש"י, לא ה"י לו לומר אלא איש אשר כברכתו ברך אותם — שבאה להדגיש שאין כאן יתור בהכתוב.

(11) בפרש"י שמות א, יט (לכמה גירסאות) ומי שלא כתוב בו הרי הכתוב כללן ויברך אותם ועוד כתיב (יחזקאל יט, ב) מה אמך לביאי, אבל: א) ברוב הדפוסים (כולל דפוס ראשון ושני) וכת"י רש"י (שתח"י) ליתא בפרש"י התיבות „ירברך אותם ועוד כתיב” (וראה גם הוצאת בערלינער במהדורה הא' שלו). וכן ליתא בסוטה יא, סע"ב. שמור"ר פ"א, ט"ז. (ב) שם הוצרך רש"י לכלול לא רק השבטים שלא נאמר בהם מפורש חיות אלו, כ"א גם אלה שלא ביוכס בכלל (ראובן שמעון ולוי), שזה נלמד מ„ויברך אותם” כבפרש"י פרשתנו עה"פ. ג) אולי הוא שה"ד בפרש"י שם וצ"ל „ברך אותם”.

(12) גם בהשבטים שמוכנים במדרשים אלו ובפרש"י — ישנם שינויים: כב"ר: יהודה, דן, נפתלי ובנימין; בתנחומא: יהודה, יוסף, נפתלי ודן (יוסף במקום בנימין); ובפרש"י: יהודה בנימין (כבב"ר) ונפתלי, ומשמ"ט דן שבב' המדרשים.

וי"ל הטעם לפרש"י — פשש"מ: רש"י נקט רק דוגמאות: יהודה — מבני לאה, בנימין — מבני רחל, נפתלי — מבני בלהה (שפחת רחל). משא"כ

(*) כ"ה ביחזקאל (בלי ה"א). וברד"ק שם הטעם יזה.

(*) ומה שבחר בנימין במקום יוסף — כי ברכת יוסף כשור"י היא בברכת משה (ברכה לג, יז), אף

שיעקב מכירו דבריו לשמעון ולוי (פרשתנו מט, ו ובפרש"י).

(**) ובא' מכת"י רש"י (שתח"ד) הובא (לאחר „גור אר"י יהודה) דן גור אר"י

(א) אָז ער איז מקבל (ניט די מעלה ותכונה עצמה, נאָר) די תוצאה פון דער מעלה וועלכע איז דאָ באַ דעם צווייטן שבט.

וְעַד ווי דאָס איז בנוגע יששכר און זבולון, ווי רש"י¹⁵ ברענגט בפירושו: „שהי' זבולון עוסק בפרקמטיא וממציא מזון לשבט יששכר והם עוסקים בתורה, ובמילא — איז יששכר מקבל דעם מזון פון זבולון און זבולון האָט אַ חלק אין דעם לימוד התורה פון יששכר (לא שבט עצמו לומד)¹⁶.”

(ב) אָז ער איז מקבל פון צווייטן שבט יענעם מעלה ותכונה פרטית גופא, ע"ד ווי בנוגע דו, כאַטש אַז מצ"ע איז ער געגליכן צו אַ נחש, איז ביי אים אויך דאָ די תכונה פון ארי — „דן גור ארי" — וועלכע ער איז מקבל פון יהודה'ן.

דערנאָך איז פאַראַן אַ העכערער אופן

(ב) אַז די מעלות ותכונות נוספות — איז יעדער שבט מקבל ניט פון און דורך דעם אַנדערן שבט, נאָר כשם ווי זיין מעלה פרטית ומפורשת איז אים נשפע געוואָרן פון (ברכת) יעקב, אַזוי זיינען אויך די מעלות נוספות פון די אַנדערע שבטים צו אים געקומען בברכת יעקב.

ד. ויש לומר אַז דאָס איז די הסברה אין די הדגשות שונות במדרשים און פרש"י אין פירוש הכתוב „איש אשר כברכתו ברך אותם":

לויטן תנחומא איז דער עיקר ההדגשה אַז מ'זאל ניט זאָגן אַז איינער איז גרעסער פאַרן צווייטן, תאמר שזה

תנחומא איז די הדגשה אַז איינער איז ניט גרעסער פון דעם צווייטן: און רש"י איז מדגיש אַז ער האָט זיי אַלע כולל געווען אין יעדער איינער פון אַלע ברכות.

ג. וועט מען דאָס פאַרשטיין בהקדים די שאלה: וויבאַלד אַז יעדער איינער פון די שבטים האָט געהאַט אַלע מעלות פון אַלע איבעריקע שבטים — פאַרוואָס האָט יעקב אויסגעשטעלט און געבענטשט יעדן שבט באַזונדער מיט אַ מעלה פרטית, „יהודה בארי" . . . בנימין באזבא?"

פאַרענטפערן מפרשים¹⁴, אַז דאָס איז דערפאַר וואָס דער שבט וועמען ער האָט מייחס געווען די מעלה פרטית בפ"ע, איז אַט די מעלה ביי אים עיקר ענינו, און די איבעריקע מעלות געפינען זיך ביי אים באופן טפל ובמקצת. ועד"ז ביי די אַנדערע שבטים, אַז עיקר ענינם איז די מעלה המפורשת בכל אחד מהם, און די אַנדערע מעלות וועלכע זיינען מפורש ביי די אַנדערע שבטים זיינען ביי זיי נאָר במקצת.

די הסברה הזה:

דער תוכן הדרש הנ"ל, אַז יעדער שבט האָט געהאַט ניט נאָר די מעלה המפורשת בו, נאָר אויך אַלע אַנדערע מעלות, קען מען טייטשן בכמה אופנים:

(א) בכללות, זיינען די ברכות באַשטאַנען אין דעם, וואָס יעדער שבט (בנוסף צו זיין עיקר מעלה) איז מקבל פון דעם צווייטן שבט די מעלות וועלכע זיינען דאָ ביי יענעם שבט (וועלכע זיינען ניטאָ ביי אים). און דער ענין, טיילט זיך, בכלל, אויף צוויי אופנים:

15) פרשתנו מט, יג.

16) ראה תנחומא פרשתנו יא. כ"ר פע"ב, ה.

פצ"ט, ט. פרש"י ברכה לג, יח.

17) ברכה שם, כב (והיא הראי' שהובאה במדרשים הנ"ל).

14) ראה גוי"א, לכוש האורה ועוד בפרש"י. יפה תואר ועוד לכ"ר שם. וראה גם נחלת יעקב לפרש"י כאן.

רעיתי ומום אין בד", וואס דאס מיינט אז בא יעדן איינעם זיינען דא אלע מעלות ותכונות פון די אנדערע: אלע זיינען „אריות“, „נחשים“ וכו'. און דאס ווערט אויפגעטאן דורך דעם וואס „חזר וכללן כולן כאחד“ — היות אז אלע שבטים ווערן צוזאמענגענומען ווי איין זאך, איז מובן, אז יעדער פון זיי באקומט די חשיבות ותכונות פון די אלע אנדערע.

ובכללות, איז דאס אלץ מודגש אין לשון המדרש בענין זה (במקום אחר)²² — „עשה אותם יונקים זה מזה“;

לויט רש"י קומט אבער צו א חידוש — „כללן כולם בכל הברכות“, אז יעדער איינער איז געבענטשט געווארן פון יעקב'ן בכל הברכות. ד.ה. אז יעדער איינער איז ניט בלויז מקבל די תועלת און אויך די מעלה ותכונה פון דעם צווייטן שבט („יונקים זה מזה“), נאר יעדער שבט איז בעצמו מקבל פון יעקב'ן יעדע ברכה (אויך די מעלות) פון די אנדערע שבטים.²³

ה. פירוש רש"י ווערט נאך מער פארשטאנדיק ע"פ המבואר אין חסי-דות²⁴ אין דער הסברה פון ענין הברכה, אז ברכה איז מלשון „מבריק“ — ממשיך, והיינו אז דורך דעם ווערט נמשך פון שרש ומקור (של המתברך)

גדול מזה“, און דעריבער „כללן כולם באחרונה“, וואס דורכדעם באקומט יעדער איינער אויך פון דעם וואס די אנדערע האבן¹⁸; דא איז אבער ניט (אויף אזויפיל) מוכרח אז ער באקומט די מעלה עצמה, נאר — בלויז די תועלת ותוצאה פון דער מעלה. ווי דער תנ-חומא איז ממשיך¹⁹ גלייך נאכדעם: „לפי שחלק להם את הארץ ונתן ליהודה ארץ שהיא עושה שעורים ולבנימין ארץ שהיא עושה חטים אעפ"כ כללן אלו באלו שיהו אוכלין אלו משל אלו“, ד.ה. אעפ"כ אז ארץ יהודה בלייבט אויך וויי-טער אז ארץ וועלכע איז „עושה (בלויז) שעורים“, איז אבער דער שבט יהודה מקבל ואוכל אויך משל בנימין וועלכע איז „עושה חטים“ — און אזוי אויך לאידך גיסא.

[און ווי דער אור החיים²⁰ טייטשט טאקע אויף דעם פסוק: אמר אותם ל' רבים להיות כי ברכת כל א' וא' תועיל לעצמו ולכל אחיו כמו שתאמר כשיברך למלך שידו בעורף אויביו הנה מגיע הטוב לכל אחיו וכן שירבה מעלת א' ושפעו והדרגתו לכל אחיו יגיע ג"כ מקצת דבר לזה אמר איש אשר כברכתו ברך אותם];

לויטן בראשית רבה באקומט יעדער שבט ניט בלויז די תועלת המעלה פון צווייטן שבט, נאר אויך די מעלה גופא, ווי ער איז מדגיש „ועשאן אריות ועשאן נחשים... לקיים מה שנאמר²¹ כולך יפה

22) במדבר שם. פסיקתא רבתי פ"ז קרוב לסופו. ובשניהם הובא (גם) הפסוק „כולך יפה רעייתי ומום אין בד“. אבל שם מפורש הוא בנוגע לראובן שמעון ולוי דאע"פ ש.קנתר לראשונים... חזר וברכם“.

23) להעיר מהסיום במדרש שכל טוב כאן: יכול זה יורש ברכתו לבד כו' אע"פ שכירך לכל איש ואיש כברכתו כירך את כולם כלומר איש כברכת אחיו.

24) תוי"ט מקץ לו, ג. לקיטת ראה יט, רע"א. ד"ה כה תברכו תרכיז. ובכ"מ. וראה לקיטת חכ"ט ע' 184.

18) ובמדרש לקח טוב מסיים „שמא תאמר שזה גדול מזה תל ויברך אותם... כולם שווין“.

19) וכן ב.ש"טה חדשה לברכת יעקב' שם (אלא דשם — נפתלי במקום בנימין). ועד"ז הוא במדרש לקח טוב. ואכ"מ). תנחומא באבער שם.

20) פרשתנו מט, כח (ד"ה ברך אותם).

21) ש"ש ד, ז.

ועפ"ז איז מוכן אז דערמיט וואָס
 („איז אשר כברכתו ברכך אותם” —
 „כללן כולם בכל הברכות” טוט זיך אויף
 אַ חידוש און העכערקייט אין דעם ענין
 הברכה, היות אז אין דעם איז נמשך גע-
 וואָרן זייער שורש ווי ער איז אין כללות
 פון „אביהם” — יעקב; ניט ווי אַלע
 ברכות וועלכע זיינען אַ המשכה פֿון
 דעם שרש ומקור פרטי פֿון דעם
 מתברך, נאָר אז אין דעם מקור פרטי
 ווערט נתגלה, אויך אַנגעהערט דער
 שורש כללי פֿון יעדן שבט. ובמילא האָט
 יעדע ברכה ובחינה (פרטית) אין זיך
 (אויך) דעם שורש כללי פֿון אַלע ברכות
 ומדריגות.²⁹

ו. דערפֿון קומט אויך אַרויס אַ
 חילוק אין דעם אופן פֿון עבודת ה':

ס'איז ידוע³⁰, אז די התחלקות פֿון
 אידן אויף י"ב שבטים איז פֿאַרבונדן מיט
 דעם באַזונדערן און אַנדערשידיקן אופן
 ווי יעדער פֿון זיי איז „משמש את קונו”³¹
 דורך „מעשיך” און „דרכיך” (היות אז זיי
 זיינען פֿאַרשידן אין דעם אופן פֿון
 מעשיך און דרכיך (כמפורש בהברכות),
 זיינען בהתאם לזה פֿאַראַן חילוקים אין
 זייער עבודה רוחנית³². והיינו אז אין
 עבודת ה' זיינען פֿאַראַן י"ב דרכים
 כלליים, און יעדער שבט האָט אין דעם
 זיין דרך מיוחד.

באופן אַז די המשכה קומט אַראָפֿ למטה
 בגלוי צו דעם וועמען מען גיט די ברכה.
 און דאָס איז דער פירוש³⁴ הפסוק
 „איז אשר כברכתו ברכך אותם”, אַז צו
 יעדערן איז אַראָפֿגעקומען די (המשכת
 ה)ברכה פֿון זיין שרש ומקור — און ווי
 דאָס איז מדויק ומוטעם אין לשון רש"י
 „איז אשר כברכתו, ברכה העתידה
 לבוא על כל אחד ואחד”: דאָס וואָס
 ס'איז מלמעלה שוין באַשטימט און ראוי
 פֿאַר יעדן איינעם, דאָס האָט יעקב מברך
 וממשיך געווען דאָ למטה צו דעם באַ-
 שטימטן שבט³⁵.

עפ"ז דאַרף מען פֿאַרשטיין וואָס רש"י
 זאָגט בנוגע די ברכות פֿון אַנדערע
 שבטים, אַז „כללן כולם בכל הברכות”:
 וויבאַלד אַז אַ „ברכה” צו איינעם מיינט
 אַ המשכה והשפעה פֿון זיין שרש ומקור,
 „ברכה העתידה לבוא” — היינט ווי איז
 דאָס מתאים ביי די („ברכות”) המשכות
 והשפעות וועלכע ווערן נמשך צו איין
 שבט פֿון (שרש ומקור פֿון) די אַנדערע
 שבטים?

ווייל: כמה דברים אמורים, ווען
 ס'רעדט זיך וועגן דעם שרש פרטי פֿון
 יעדן שבט פרטי; אָבער מצד דעם מקור
 ושרש פֿון אַלע שבטים ווי זיי זיינען
 כלול צוזאַמען — אין זייער „אב”, אב
 אחד לכולנה³⁶, זיינען אַלע שבטים
 „אחד”, איין מציאות. און בשעת דער
 שורש ווערט נמשך ונתגלה, איז יעדער
 בחי' דער אמת'ער שורש ומקור³⁷ פֿון
 יעדן שבט³⁸.

(29) ראה לקו"ש שם הערה 51, שעפ"ז מוכן מה
 שכ"א אפילו כהן או לוי אומר ה"יהי רצוני שלאחרי
 אמירת הנשיא (בחדש ניסן).

(30) ראה פיעח שער א — בהקדמה. ועוד. עמק
 המלך ש עולם הכריאה פייא (בהגהה). שער הכולל
 בהקדמתו. ושינ. וראה לקו"ש ח"ז ע' 11 (בהערה).
 שם ע' 304. ח"ז ע' 97 ואילך. חכ"ג ע' 6. ושינ.

(31) ל' חזיל סוף קידושין.
 (32) ראה תורא ריש פרשתנו. אוה"ת שם (כרך ה
 תתקצז, א ואילך. כרך ו תתשלה, ב ואילך). לקו"ת צו
 יז, רע"א. ועוד.

(25) ראה גם בחיי כאו.

(26) תניא פ"ב.

(27) ראה בארוכה לקו"ש חכ"ג ע' 57 ואילך.
 ושינ.

(28) ראה גם נור הקודש השלם לביר שם.

תורה וגמ"ח³⁵, ועד"ז איז א בעל עסק מחוייב במצות ת"ת («כדת»³⁶ הניתנה לכאויא בהל' ת"ת).

ז. א העכערער אופן בזה — ג) אז בא יעדן שבט זיינען דא בשלימות אלע דרכים ואופנים אין עבודת ה'; ד. ה. עם היות אז עיקר ורוב זמנו בפועל איז יעדער שבט פארנומען מיט זיין בא-שטימטן דרך בעבודת ה', איז אבער בתוכן חייז זיינען ביי אים פאראן בשלימות אויך די אנדערע דרכים³⁷.

ולדוגמא בענין הנ"ל: בעלי עסק דארפן ניט בלויז מוסיף זיין בכמות אין קביעות עתים לתורה, ביז אינעם אופן פון „הוי ממעט בעסק ועסקו בתורה”³⁸ וואס דאס ווייזט אז לימוד התורה איז ביי זיי אן עיקר³⁹ («תורתך קבע ומלאכ-תך עראי»⁴⁰), נאר אויך זיין איכות הלימוד — וויפל און ווען דאס זאל זיין, אפילו ווען ס'איז נאר פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית⁴¹ — זאל זיין אין דעם זעלבן אופן ווי דאס איז ביי איינעם וואס האט ניט קיין אנדער „אומנות” (ובמילא — דאגות) אויסער לימוד התורה⁴².

ולאידך, אויך א יושב אוהל, איינער וואס „תורתו אומנתו”, דארף ביי אים זיין די עבודה פון גמ"ח (וכללות קיום

ולפי"ז קומט אויס, אז אין דעם אויפטו פון „איש אשר כברכתו ברך אותם” — וואס מיינט, כנ"ל, אז צו יעדן פון די שבטים זיינען שייך אויך די אנדערע דרכים אין עבודת ה' — זיינען דא כמה אופנים:

א) ע"ד הנ"ל בנוגע יששכר וזבולון, אז דורך זייער שותפות⁴⁶ האט זבולון געהאט א חלק אין דעם לימוד התורה פון יששכר, און יששכר — אין דער עבודה פון גמ"ח פון זבולון.

ועד"ז איז אין די אנדערע אופנים בעבודת ה', מצד דער התכלות פון אלע י"ב שבטים האט יעדער שבט א חלק אויך אין דער עבודת ה' פון די אנדערע שבטים.

ב) יעדער שבט איז מעורר און משפיע פון זיין עבודה אויף א צווייטן שבט (און — אלע שבטים): יושבי אהל³³ (שבט יששכר) זיינען משפיע אויף בעלי עסק³³, אז זיי זאלן מוסיף זיין אין זייער קביעות עתים לתורה, ולאידך, זיינען בעלי עסק, מארי עובדין טבין (זבולון) מעורר און משפיע אויף יושבי אהל (יששכר) צו מוסיף זיין אין זייערע מעשים טובים, גמילות חסדים.

אבער די אופנים זיינען פארבונדן מיט דעם וואס אלע שבטים זיינען „כולם כאחד”, באופן אז זיי שטעלן צוזאמען א „קומה אחת שלימה”³⁴, ובמילא דארף יעדער עבודה האָבן אין זיך אויך א חלק (במקצת עכ"פ) פון דער צווייטער עבודה, און דערפאר איז „כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו אלא

35) יבמות קט, ב. לקו"ת ויקרא ה, א. וראה שה"מ תשי"ז ע' 266 בהערה.

36) תניא פליד.

37) ראה גם לקו"ש חיד"ע ע' 317 ואילך.

38) אבות פ"ד מ"י.

39) וכמבואר כמ"ס (ראה לקו"ש ח"ז ע' 312).

ובכ"מ, כי גם הבעלי עסק צריכים. לגזול" משעות העסק ולנצלם ללימוד התורה.

40) רמב"ם הל' ת"ת פ"ג ה"ז. טושי"ע (ואדה"ז)

אויח ר"ס קנ"ו. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ג ס"ב.

41) ראה מנחות צט, ב. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ג

ס"ד.

42) ראה לקו"ש חיד"ע ע' 307 ואילך.

33) ראה בארוכה תוי"א פ' תרומה.

34) ראה לקו"ת רי"פ נצבים. לקו"ש חכ"ז ע' 7

ובהנשמך שם.

ומדייק טאָן בעצמו אַלע פרטי המצוה (און אויך די הכשרי מצוה).

ה. כשם ווי דאָס איז בנוגע די צוויי קוים כלליים אין עבודת ה', לימוד התורה וקיום המצוה, אזוי איז דאָס אויך בכל פרטי הדרכים והאופנים בעבודת השם, בעניני עבודה שבלב, אנהויבנדיק פון „ראובן“ — די עבודה פון ראי' וואָס ברענגט צו אהבת ה', „שמעון“ — די עבודה פון שמיעה וואָס איז מרחוק און ברענגט צו יראת ה', א.א.וו. ווי מבואר בארוכה אין דרושי חסידות בפרשתנו⁴⁸.

ועי' וואָס יעדער שבט בפ'ע און יעדער איד בפ'ע איז בשלימות בכל הדרכים אין עבודת ה', איז אויך די אחדות פון אַלע אידן צוזאַמען — „יחד שבטי ישראל“⁴⁹ מער בשלימות ביז באופן פון קומה אחת שלימה, עס ווערט די שלימות פון „שבטי יי'“⁵⁰,

און דאָס גופא ברענגט צו „ברכנו אבינו“, וויבאַלד ס'איז „כולנו כאחד“⁵¹, ביז צו דער ברכה עיקרית וכללית, „קץ הימין“⁵²

— וועלכן יעקב אבינו האָט געוואַלט מגלה זיין ווען ער האָט געזאָגט „האסוּת ואגידה לכם“⁵³, כפרש"י „בקש לגלות את הקץ“, נאָר וויבאַלד אַז דעמאָלט איז

המצוה) אזוי ווי ביי די מארי עובדין טבין פון שבט זבולון — סיי אין דעם אופן פון מפזר זיין ממון לצדקה וגמ"ח בהרחבה, און אויך אין עשיית וקיום המצוה, אַז דאָס זאָל ביי אים ניט זיין אַלס (פרט ו)טפל צו לימוד התורה — כדי זיין לימוד התורה זאָל האָבן אַ קיום, נאָר אַלס ענין לעצמו, וואָס דעמאָלט ווערט דאָס געטאָן בתכלית השלימות בכל הפרטים.

וע"ד ווי דער ירושלמי⁴³ זאָגט „ולא מודה רשבי שמפסיקין לעשות סוכה ולעשות לולב“.

ד.ה. אויך רשבי וועלכער איז גע- ווען „תורתו אומנתו“ האַלט אַז מ'דאַרף מפסיק זיין ניט נאָר צוליבן קיום המצוה, נאָר אויך לעשות סוכה ולעשות לולב וואָס איז אַ הכשר מצוה (ועכ"פ" — דער „לעשות“ איז ניט קיין חיוב שב- גופו“ דוקא).

וואָס דאָס באַווייזט אַז די עשיית וקיום המצוה איז ניט (בלויז) אַ טפל צום לימוד התורה נאָר האָט אַ חשיבות וענין לעצמו⁴⁴, וואָס דערפאַר איז ער מהדר

(43) ברכות פ"א סה"ב. שבת פ"א סה"ב.

(44) שבת י"א. א. וראה לקו"ש שם ע' 305 הערה

22.

(45) כן י"ל לדעת הירושלמי דלשיטתו א"ל (ברכות פ"ט ה"ג) ד. העושה סוכה לעצמו אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וציוונו לעשות סוכה כו' העושה לולב כו' וציוונו לעשות לולב. ולכאורה, גם בזה י"ל שהוא בא כתוצאה מחיוב מצות ישיבה בסוכה (אף שבסוכה מפורש (ראה סו, יג). תעשה לך). וראה בכ"ז לקו"ש שם ס"ע 187 ואילך ובהערות שם.

(46) כמו ישיבת סוכה ונטילת לולב — ראה בהנסמך בהערה שלפניו.

(47) וי"ל שזהו החילוק דקושיא זו בירושלמי, להא דממשיך (שם). ולית ל' לרשבי הלמד על מנת לעשות ולא הלמד שלא לעשות שהלמד שלא לעשות כו': ולא מודה רשבי שמפסיקין לעשות סוכה כו'

הוא מצד עשיית וקיום המצוה כמו שהן מצד עצמו: ולית ל' לרשבי הלמד על מנת לעשות כו' הוא לפי שנוגע לשלימות הלימוד — ראה בארוכה לקו"ש שם ע' 306 ואילך.

(48) בדרושים דתו"א ואוה"ת. ועוד.

(49) ברכה לג, ה.

(50) תהלים קכב, ד.

(51) תניא פלי"ב.

(52) ל' הכתוב — דניאל בסופו. וראה לקו"ש ח"י ע' 171 ובהנסמך שם.

(53) מט, א.

נאך ניט געווען די שלימות פון „האספון“ ביאת משיח צדקנו, במהרה בימינו
 — כולנו כאחד, איז „גסתלקה ממנו ממש.
 שכינה“ —

(משיחות עשרה בטבת
 וליל ט"ו טבת תשד"מ)

Page 4

דער טעם

In the following two paragraphs, the Rebbe explains why Rashi chose the proof that Medrash Tanchuma uses in order to prove that every shevet got every bracha, (The proof is that the word אותם would seem to be out of place in this context, as it is לשון רבים, while seemingly it should be לשון אחרו in אותו, because each bracha was to an **individual** shevet? The fact that the word was written in לשון רבים proves that the brachos were for **everyone.**) and not the proof the מדרש רבה uses. (The proof is that the whole end of the pasuk seems to be repetitive and therefore extra, so it must be teaching us something new: that each shevet got every bracha).

The Rebbe gives two reasons for Rashi's decision: 1. In Rashi's world — the world of peshuto shel mikra — the literal **meaning** and translation of a word (in our case “he blessed them” over “he blessed him”) is more significant and proof positive for something (in our case that Yaakov blessed all the shevatim with all the brachos) than the fact that a word is simply **extra.**

2. According to Rashi, the end of the pasuk is not, in fact, repetitive and extra, as it is adding something: that Yaakov gave each shevet the "correct" bracha — a bracha concerning something which would happen to them in the

future.

Page 5

אין בראשית

The meaning of this paragraph will be explained in se'if daled.

Page 6

דער תוכן

In the following paragraphs, the Rebbe teaches three ways to understand how each shevet has everyone else's bracha as well:

1. They share only the **benefit** of the brachos of the others, but not the character traits associated with the bracha **itself** (for example Yissachar and Zevulun: Zevulun is the businessman, **not** Yissachar, and Yissachar is the one who learns, **not** Zevulun, but Yissachar still receives the **benefits** of Zevulun's business, for Zevulun supports Yissachar financially, and Zevulun receives a portion of the schar of Yissachar's Torah study).

2. They share the character traits of the other shevet's bracha **itself** — not just the benefits — but the **other shevet** is the one who gives it to them (it is still **his** bracha, but one that is **also** being given to the **other shevatim by that shevet**).

3. Each shevet got **every** bracha **directly from Yaakov.** (So each bracha is totally "theirs", not someone else's shared with them **as well**).

סעיף ד'

In this se'if we match each

meforash — the Medrash Rabba, the Medrash Tanchuma, and Rashi — with one of the three ways.

Medrash Tanchuma is the first way, because Medrash Tanchuma stresses that no shevet will be **greater** than the other, and to accomplish that, even just sharing the **benefits** is (to some extent) enough to make the shevatim equal.

This is also clear from the **example** that Medrash Tanchuma gives: that Yehuda will **eat** Binyamin's wheat and Binyamin will eat Yehuda's barley. In this example, Yehuda **remains** the shevet of barley and Binyamin remains the shevet of wheat, they just **share the benefits** of the crops.

The Medrash Rabba is the second way, because it stresses that the shevatim are **as one**, which implies that they each **include** and contain each other, and therefore they also contain each other's **character traits**. This is also brought out in the way the medrash expresses it: that they would **all be** lions and snakes (not just that they would enjoy the **benefits of their brother's** being a lion or a snake), and **each** will not have **any** blemish

(in their **own** character). But after all, they **each** have their **brothers** maalos, and — as the medrash says elsewhere — they each "feed" off **each other**.

Rashi is the third way, because Rashi says that **Yaakov gave** each one every bracha, not that they got the brachos from their brothers.

Page 7

סעיף ה'

Chassidus explains that the idea of a bracha is to draw down (the word bracha in Hebrew can also mean "drawing down") what **already exists** in the spiritual source of the person you are bentching, but hasn't come down yet to the physical world, so you are "drawing it down," so that it should come down in a physical manner.

Page 10

וע"ד

We are stressing here that not only did "רשב" stop learning to **sit** in the sukkah — which is a חיוב — but he even stopped learning to **build** the sukkah, which there is no חיוב for him to do himself.

Page 4

after - נאכדעם-
 seize - חטיפתו-
 fleetness - קלותו-
 gazelle - אילה-
 -קלייבט אויס-
 chooses
 learned - אפגעלערנט-
 out
 meaning - משמעות-
 פריערדיקן-
 previous

Page 5

according to - לויטן-
 between - צווישן-
 snakes - נחשים-
 -פירט אויס-
 concludes
 the same - זעלבער-
 -פארשידענע-
 different

Page 6

the rest - איבעריקע-
 -אויסגעשטעלט-
 arranged
 separate - באזונדער-
 -באשטאנען-
 consisted of
 is טיילט זיך-
 divided
 business - פרקמטיא-

although - כאטש-
 compared - געגליכן-

Page 7

through - דורכדעם-
 this
 receives - באקומט-
 only - בלויז-
 remains - בלייבט-
 helps - תועיל-
 my beloved - רעייתי-
 -אפגעטאן-
 accomplished
 -צוזאמענגענומען-
 taken together

Page 8

whom - וועמען-
 came - אראפגעקומען-
 down
 -באשטימט-
 designated
 specific - באשטימטן-
 with this - דערמיט-
 -העכערקייט-
 advantage
 -אנגעהערט-
 noticeable
 -אנדערשדיקן-
 different

Page 9

-אויפטו-
 accomplishment
 -שותפות-

partnership
 מארי עובדין טבין-
 good deed doers
 פארבונדן-
 connected
 higher - העכערער-
 busy - פארנומען-
 shows - ווייזט-
 besides - אויסער-

Page 10

both - סיי-
 distribute - מפזר-
 then - דעמאלט-
 for the sake - צוליב-
 of
 shows - באווייזט-
 -אנהויבנדיק-
 beginning
 since - וויבאלד-

מוקדש לחיזוק ההתקשרות
לנשיאנו כ"ק אדמו"ר זי"ע